

Jinoratka

La gelée

Der Reif

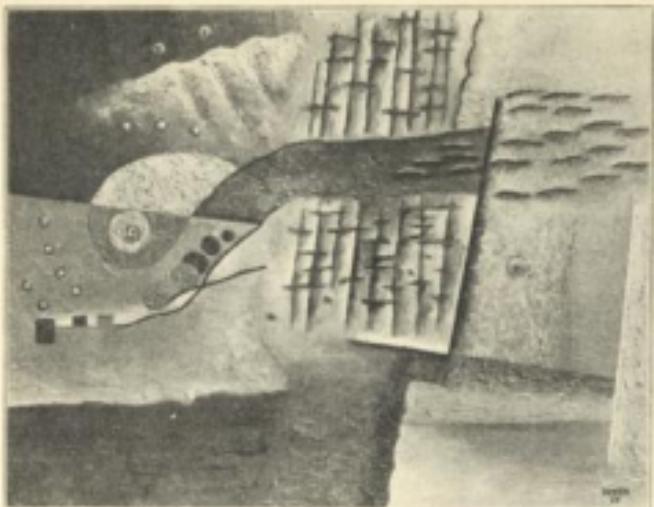
Jindřich Štyrský

ARTIFICIELISME

Štyrský & Toyen

Kubismus byl výsledkem tradičního malířství, jež dělilo malbu na figurální, krajinářské a nature morte s rozdílem důkladnosti v popsaném. V podstatě byl novou metodou a technikou zobrazování. Klam optické perspektivy nahradil klamem reality rozložené do prostoru. V celku se díval na obraz modelem. Formy obrazu kryly se s podobou reality, a kde nebyly této možnosti, vznikala deformace. Analyse reality vedla k jejímu zrcadlení a duplikátu. Kubismus otáčel realitou, město aby uvedl v pohyb imaginaci. Když dospěl maxima reality, shledal, že nemá křídla. Oči, jež se znenáhla stávaly sensitivními, silhaly neustále k obzoru svého původu, proto následoval nelogický návrat „k přírodě“. Přesto dal kubismus malířství neomezené možnosti.

Artificielismus přichází s obrácenou perspektivou. Necháváje realitu v klidu, usiluje o maximum imaginativnosti. Aniž manipuluje realitou, může se jí neustále těšit, nemaje ambíci porovnávat čepici clowna k tělesu, jež sice nemá jiného půvabu než abstraktní neomyslnost, která však stačí k ukoujení básníků sběhlých v mystifikacích. Zrcadlo bez obrazu. Artificielismus je ztotožněním malíře a básníka. Neguje malířství jako pouhou formovou hru a zábavu očí (bezpredmětné malířství). Neguje malířství formově historisující (surrealistus). Artificielismus má abstraktní vědomí reality. Nepoprá existence reality, ale neoperuje s ní. Jeho zájem je soustředěn na POESII, jež vyplňuje mezery mezi realními formami a již realita vyzařuje. Na la-

Akvarium

Toyen

Aquarium

tentní poesii interiérů reálných forem reaguje kontinuitou pozitivní. Exteriér je gráfen poetickými percepčemi vzpomínek (kontinuita negativní). Vzpomínkami na vzpomínky. Imaginace ztrácí reálnou spojitosť. Dedukování vzpomínek bez připojení paměti a zkušenosť připravuje obrazu konceptu, jejíž výtřež a zhruštění vylučuje už samo jakékoli zrcadlení a umisťuje vzpomínky do imaginárních prostorů.

Vzpomínka je prodlouhěným výemu. Jestliže se výemu při svém vzniku transfiguruje, stávají se vzpomínky abstraktními. Jsou výsledkem vědomého výběru, popírajícího fantazii a procházejí vědomím, aniž se otisknou a aniž zmizí.

Výslednicí abstraktních vizuálních vzpomínek ve stadium prolínání jsou nové útvary, nemají nic společného s realitou ani s umělou přírodou. Toto stadium neshoduje se s receptivním a pasivním stavem umělých rájů ani s náhodnou logikou abnormálních jedinců.

Funkce intelektu je vnější a konečná. Organizuje a disciplinuje a do jisté míry císeřuje mohutnost afektivního konstatování. Proces identifikace malíře a básníka je vnitřní, nedělitelný a simultánní.

Artificiální obraz není vázán na realitu v podmírkách času, místa a prostoru, proto nedává asociativních představ. Realita a formy obrazu působí na sebe silou odtažitou. Cím větší je poměr jejich vzdálenosti, tím visuálně dramatičtější stává se emotivnost, vznikají analogie emocí, jich spojité vinění, ozvěny všdy vzdálenější a složitější, takže při pokusu konfrontace reality s obrazem připadají si obě naprostě cizí.

Artificiální obraz dává poetické emoce nejen optické a využívá sensibilitu nejen visuální. Odvádí diváka z kolotoče jeho obvyklé představivosti, boří systém a mechanismus souvisálcích představ. Artificielismus abstrahuje reálné prostory. Vzniká prostor universální, často nahrazený plášťovými distancemi, takže formy jsou vzdány distanč-

ně. Barva sama v sobě prodělála světelný proces, takže anomalie rozptýleného a konzdensovaného světla nemají na ni vlivu. Hodnota valérů a transpondování vytvárá lyrickou atmosféru.

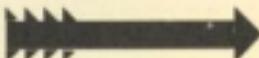
Sestava obrazu, vzniklého z desinteresu k realitě, předpokládá úplně vědomí a je závislá na konkrétní logice artificiální mal-

by. Je naprostě definitivní, neměnitelná a statická. Formy v obraze kryjí se s představami, vzpomínkou. Pojmenování obrazu není opisáním ani názvem světu, ale udáním charakteru a direktivou emoci. Sujet je zatočeném s obrazem. Jeho formy se vysvětlují samy sebou.

Květen 1927.

FRONTA

Mezinárodní sborník
soudobé kulturní aktivity
Ukázky vyobrazení

Fronta. (Autoreferát a epilog.) Když jsme před rokem sestavovali definitivní plán její, bylo nám jasno, že „Fronta“ bude levos frontou, a že do ní patří ti, kdož pracují pro kulturu příští socialistické společnosti, ať to vědi či ne, ať to chtějí či ne, a pak ti, kteří účelně pracují k tomu, aby tato společnost byla uskutečněna. Byla to příliš zodpovědná práce, posuzovat s toho stanoviska lidí a jejich práci. I byli jsme liberální, i tam, kde za svou osobu bychom byli rádi odmítli. Nebot chtěli jsme především informovat, dátí do rukou myslivému člověku materiál, aby mohl z něho studovat (a v té úplnosti sotva kde byl shromážděn), nemanifestovali jsme, nevychovávali, nevedli za ruku. Proto jsme vsali do „Fronty“ opravdové činy, ale i činy částečně, definitivněji i dočasně. Dvě tendenze jsou snad ve „Frontě“ jasné: proti „stabilisaci“ v umění a proti reakci. Vedli jsme umyslně ránu do živého, tam, kde tlidně duchů je dnes nejsilnější: vyslovili jsme své pochybnosti o umění, vypadli jsme proti starému romantickému obdivu umění, pováhalujíce to za svou povinnost s hlediska svého světového názoru. Nemí proto divu, že se osvali ti, kteří věří dosud ve velké poslání umění: skupina německých abstraktivistů — (ve „Sturm“). Zde nelze debatovat. Naše pře-

svědčení, že změna společenského řádu je nezbytnou podmírkou dalšího rozvoje kultury, nemůže se změnit tvrzením o výchovné moci a úloze umění. Ovšem: chtěli jsme také konečně jednou probojičit názor, že umění není věcí rozumu, částí ideologické nadstavby, ale něčím hlubším. — A vůl práci avantgard sechtili jsme užívat obdivuhodného tónu. Chtěli jsme zkrátka vykompli kus něsbíře a nepopulární práce: ujasnití pojmy. Přiměti čtenáře, aby sám myslil, soudil, hledal.

Kritická odesvra byla opravdu slabá. Nebyla snad „Fronta“ dosti vyzývavá, aby pobouřila? Čí nedovedou se náš odpůrcové už vůbec opravdově s námi vyrovnat? Zatím co čteme řádu dopisů z ciziny, co v Německu se s „Frontou“ polemizuje, co se jeví o „Frontu“ zájem v SSSR, Rumunsku, Polsku, Holandsku, Finsku, mohli jsme čísti zatím jediné pozitivní vyrovnaní s „Frontou“: byl to dopis dělníka — ze řádu. Není to symptomatické? Nuže, spolupráce avantgard, odesvra mezi čtenáři z drobné intelligence, hlavně učitelů, až daleko ze Slovenska, je nám odmítnout za podnik, jejž jsme svépomocně podnikli, kdyžte nevíra nakladatelů v mladou generaci byla by „Fronta“ pohřbila. — Odběratelé jsou vždy nejlepším svědectvím. B. Václavek.